

*Пенюшкевич Іванна**здобувач першого рівня вищої освіти,**Житомирський державний університет імені Івана Франка**Науковий керівник: Валентина Папіжук, кандидат педагогічних наук,**доцент, завідувач кафедри міжкультурної комунікації та іноземної освіти*

ПАРНА РОЛЬОВА ВЗАЄМОДІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ УМІНЬ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси в сучасній освіті зумовлюють необхідність переосмислення підходів до формування комунікативної компетентності учнів на уроках іноземної мови. Сьогодні володіння мовою розглядається не як здатність відтворювати завчені лексико-граматичні структури, а як уміння здійснювати ефективну інтеракцію в динамічних життєвих ситуаціях. Особливої актуальності це набуває на середньому етапі навчання, коли підлітки відчують потребу в самовираженні та соціальній взаємодії. Водночас саме на цьому етапі виникає суперечність між наявним лексичним запасом учнів і їхнім умінням використовувати його для розв'язання реальних комунікативних завдань. Традиційні методи навчання часто не забезпечують достатнього рівня мовленнєвої активності кожного учня, що призводить до формування мовного бар'єра. Отже, пошук і впровадження ефективних форм організації навчання, серед яких особливе місце посідає парна рольова взаємодія, є важливим завданням розвитку інтерактивних умінь учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема використання ігрових методів у навчанні іноземних мов перебуває в центрі уваги багатьох вітчизняних науковців. Зокрема, О. В. Бровкіна та К. В. Турчин наголошують, що рольова гра є універсальною формою навчання, яка дає змогу моделювати ситуації реального спілкування та стимулює розвиток критичного мислення й креативності учнів.

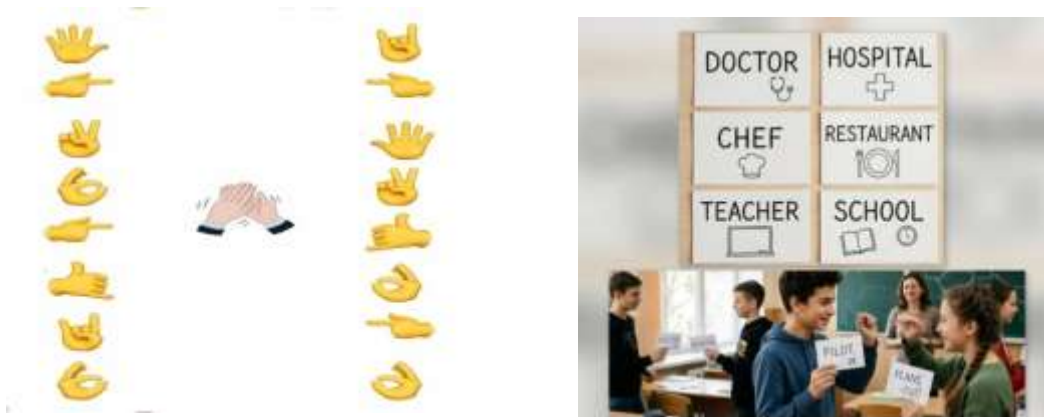
Питання розвитку діалогічного мовлення на середньому етапі навчання висвітлено у працях М. Г. Гриненко, яка підкреслює важливість створення природних стимулів до спілкування. Окрім того, О. О. Несен акцентує увагу на необхідності підтримання високої динаміки уроку через активні форми взаємодії, що сприяє ефективнішому засвоєнню навчального матеріалу.

Попри значну кількість наукових напрацювань, механізм трансформації парної роботи у цілісну систему розвитку інтерактивних умінь у межах рольового контексту потребує подальшого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Фундаментальною метою сучасного уроку іноземної мови є формування іноземномовної комунікативної компетентності, яку ми розглядаємо як інтегровану здатність особистості до міжкультурного спілкування, що базується на поєднанні мовних знань, соціального досвіду та стратегічних умінь. Компетентний учень — це не той, хто володіє найбільшим

обсягом лексики, а той, хто вміє ініціювати спілкування, адекватно реагувати на репліки співрозмовника та знаходити вихід із комунікативних труднощів.

У межах дослідження принциповим є розмежування понять «парний

формат» і «діалог», які в методичній літературі часто ототожнюються. Парний формат визначаємо як організаційну форму взаємодії, що створює комунікативне середовище для співпраці двох учнів. Натомість діалог є безпосереднім продуктом мовленнєвої діяльності – результатом обміну репліками.

Таким чином, парний формат виступає ширшим поняттям і функціонує як дидактична основа, у межах якої можуть реалізовуватися різні види діяльності: діалогічне мовлення, робота над граматичними структурами, взаємоперевірка, мозковий штурм або ігрові вправи. Це забезпечує перехід від моделі «вчитель – учень» до взаємодії «учень – учень».

Для практичної реалізації потенціалу парної рольової взаємодії було впроваджено систему вправ, що базуються на автентичних ситуаціях. Важливим етапом є варіативне формування пар, що створює ефект новизни. Зокрема, використання методів «спільного жесту» (див. мал. 1а) або асоціативного підбору (pilot — plane, doctor — hospital, chef — restaurant) (мал. 1б) дає змогу активізувати учнів ще до початку основної діяльності. (Малюнок 1).

Мал. 1. Методи формування пар: а - спільний жест; б - асоціативні картки.

Ефективним засобом розвитку інтерактивних умінь є вправи типу «Information Gap». Наприклад, у вправі «Travel plan» створюється ситуація реальної потреби в інформації. Наприклад, учень А володіє даними про транспортні витрати та час відбуття, а учень Б має дані про назви готелів та програму дозвілля. Оскільки завдання неможливо виконати самостійно, учні змушені вступати у взаємодію, запитувати, уточнювати та фіксувати дані. Це вчить їх не просто вимовляти репліки, а активно слухати та реагувати на зміст сказаного партнером.

Вищий рівень розвитку інтерактивних умінь забезпечують рольові ігри на досягнення компромісу (наприклад, «The big compromise»), у яких учасники мають протилежні інтереси. У процесі взаємодії учні застосовують стратегії аргументації, переконання та досягнення згоди, що сприяє переходу від репродуктивного до продуктивного мовлення.

Наприклад, один учень обстоює ідею активного екстремального відпочинку, а інший – спокійного перебування у спа-готелі. У процесі обговорення учні переходять від завчених фраз до живого спілкування, використовуючи стратегії переконання, ввічливої відмови та пошуку точок дотику. Типовий приклад такої взаємодії виглядає наступним чином:

Student A: «I strongly suggest we go rafting in the morning! It's so exciting and we'll have much fun!»

Student B: «I see your point, and I know you like adventures, but I'm really exhausted after the exams. How about we go rafting for only one day, but stay in a comfortable hotel with a pool in the evening?»

Student A: «That sounds like a fair deal. I agree, let's do that!»

Така взаємодія розвиває вміння аргументувати власну позицію та водночас бути гнучким у спілкуванні, що є фундаментом успішної комунікації в сучасному світі.

Висновки. Отже, парна рольова взаємодія має значний дидактичний потенціал і сприяє перетворенню уроку іноземної мови на простір реальної комунікації. За умови системного використання парного формату та рольових ігор підвищується рівень залученості учнів, а їхні мовленнєві навички стають більш гнучкими та адаптивними.

Такий підхід забезпечує не лише ефективне засвоєння навчального матеріалу, а й формує важливі соціальні вміння: співпрацю, вміння слухати співрозмовника та досягати порозуміння. Це створює підґрунтя для подальшого успішного оволодіння іноземною мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бех І. Д. Сучасні підходи до формування комунікативних умінь у школярів. Науковий вісник Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. 2020. 5. С. 28-34.
2. Бровкіна О. В., Турчин К. В. Рольові ігри на заняттях з іноземної мови. Актуальні питання гуманітарних наук. 2023. Вип. 61, Т. 1. С. 202–207.

3. Гриненко М. Г. Розвиток діалогічного мовлення учнів середньої школи на уроках іноземної мови. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2018. Вип. 1(42). С. 78–81.
4. Несен О. О. Рухова активність учнів під час шкільних уроків англійської мови: метод. рек. для студ. ф-ту інозем. філології. Харків : ХНПУ, 2021. 31 с.
5. Рябенко М. В. Комунікативні ігри на уроках англійської мови як засіб підвищення мотивації учнів. Сучасні тенденції розвитку іноземних мов у вищих.

Полуб'як Софія

здобувач першого рівня вищої освіти,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: Бойчук М. І., кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови

THE ROLE OF AUTHENTIC MATERIALS IN DEVELOPING PHONOLOGICAL SKILLS

In the continuous development of English Language Teaching (ELT), the shift toward communicative competence has highlighted the importance of the real-life English audio materials. While traditional textbook recordings provide a clearly structured language environment for learners, they often lack the phonetic nuances of natural speech, such as elision, assimilation, and authentic intonation contours. This can create a gap between classroom theory and linguistic reality, especially as modern secondary school students are exposed to colloquial English through social media and digital entertainment. That is why the integration of authentic materials, varying from cinematic dialogues to YouTube vlogs or TikTok videos, serves as an essential tool in developing strong phonological skills. This requires employing techniques such as shadowing and the analysis of non-adapted texts. By using these techniques, teachers bridge the gap between artificial classroom drills and authentic English. Educators must move with the times, fostering confident and comprehensible speakers. The aim of this study is to investigate how authentic materials contribute to the development of learners' phonological skills and to explore the effectiveness of techniques such as shadowing in this process.

The concept of phonological skills plays a crucial role in learning English. Therefore, the teacher's goal is to create a pleasant environment in which students have an opportunity to acquire these skills, as they enhance learners' communicative competence, particularly in the context of listening and speaking. One of the key components is phonological awareness, which refers to the ability to consciously recognize and manipulate the sound structure of spoken language [2, p. 323]. It involves the ability to identify and work with elements such as syllables, rhymes, and individual phonemes, forming the basis for accurate pronunciation and comprehension.